

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 18.

Vtorik 4. Sušca

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku *Jožefu Blasniku* 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti zneso 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

27. februarja 1851 je bil V. del, III. tečaj deželni zakonik in vladni lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Cesarski patent od 25. Decembra 1850, s katerim se v cesarskem patentu od 2. Decembra 1849 prideržano razširjenje ustanovil cesarskiga Franc-Jozefoviga reda izdal — Cesarski ukaz od 25. Decembra 1850, s katerim se izdajo pravila zastran civilniga zaslužniga križa, ustanovljeniga z najvišjim sklepam od 16. Februarja 1850. — Razpis ministra za bogočastje in uk od 24. Januarja 1851, zastran dokončniga postavljanja gimnazialnih vodjev in njih plače. — Razpis ministerstva pravosodja od 30. Januarja 1851, po katerim se §§. 24 in 25 organske postavbe za sodnije od 28. Junija 1850 razlagata. — Razglas c. k. kr. deželni poveljarstva od 27. Januarja 1851. Ustanovitev izmere svečave za staniša nižjih žandarmerijskih oficirjev in primaplanistov, potem izmere kurjave in svečave vlaknih pisarnic pri žandarmerijskih regimentih. — Razglas c. k. kr. deželni poveljarstva od 27. Januarja 1851. Daljne dopolnive začasne določbe zastran dajanja vojaške priprege za pešne stražmostre deželne žandarmerije o obhodih oddelkniga okraja.

28. februarja 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju XI. del občniga državniga zakonika in vladniga lista od leta 1851 in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 41. Pogodbo med cesarsko avstrijansko in cesarsko rusko vlado od 1850, po kateri se iztekla pogodba brodarenja po Donavi od leta 1840 na eno leto podaljša.

Št. 42. Razpis ministra kupčije, obertnije in javnih stavb od 14. januarja 1851 o poštnini tistih dopisav, ktere c. k. poštna ekspedicije v zunajnih deželah preskerbe.

Št. 43. Razpis ministra kupčije od 3. februarja 1851 z razjasnenjem predpisa čez odrajtilno prerajtanje za ponočne poročila.

Št. 44. Razpis ministra kupčije od 3. februarja 1851 o prostosti poštnine za komisijo ki oskerbuje bana Jelačića zaklad v Zagrebu.

Št. 45. Razpis ministra kupčije od 3. februarja 1851 o pričetju rabe kraljeviga belgiškiga telegrafa in odrajtilno prerajtanje za avstrijansko-belgiške telegrafne pogovore.

Št. 46. Ukaz ministra bogočastja in uka od 9. februarja 1851, s katerim se ukaže v gimnazijih osebno-stanovne liste prinašati.

Št. 47. Razpis ministra kupčije od 11. februarja 1851 o ravnanju z telegrafskimi poročili iz belgiškiga kraljestva.

Št. 48. Ukaz ministra pravosodja od 17. februarja 1851, po katerem ima z porazumljenjem ministerstva notrajnih oprav za službino prisego žandarmerije prisega, ki so jo, ko so bili poterjeni pred zastavo storili, veljati.

Št. 49. Razpis ministerstva denarstva od 19. februarja 1851, zadevajoč izdanje listkov državniga zaklada po pedeset goldinarjev.

Št. 50. Ukaz ministerstva denarstva od 23. februarja 1851 glede oprostenja penzionov udov reda Marije Terezije in njihovih družin od dohodnine.

S tem delam se bo tudi za edino-nemško izdanje pregled zapopada mesca februarja izdanih delov državniga zakonika izdal in razposlal.

Tudi danes 28. februarja 1851 bo ravno tu XCI. del občniga državniga zakonika in vladniga lista od leta 1850, ki je 16. julija v edino-nemškem izdanju na svitlo prišel, v česko-, talijansko- in slovensko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 266. Cesarski patent od 10. julija 1850, po katerem se začasna organska postava za državne nadomestništva izda in od dneva nannanila v moč stopi.

26. februarja 1851 je bil ravno tu VI. del občniga državniga zakonika in vladniga lista, ki je 10. januarja 1850 v edino-nemškem, 25. maja 1850 v slovensko-nemškem in 23. decembra 1850 v talijansko-nemškem in 22. februarja 1851 v madjarsko-nemškem dvojnem izdanju na svitlo prišel, v česko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 9. Cesarski patent 30. decembra 1849, po katerem se izda in razglasi vstava za vodstvo Krajnsko z dotičnim volitnim redam za deželni zbor.

Dunaj 27. februarja 1851.

Od c. k. vredništva občniga državniga zakonika in vladniga lista.

Nevradni del.

Kaj je grof Stadion za ljudske šole storil, ko je bil na Primorskem poglavar?

V letu 1846 je bil bivši minister grof Stadion poglavar na Primorskem. Ker se je takrat braterska matica spet ustanovila, mu je bilo mogoče šole njegove dežele z knjigami preskerbeti, ki so bile učencam koristne in tudi po ceni. Slovenskih in ilirskih bukev skoraj nič ni bilo, tudi več talijanskih je manjkalo, nemške pa je bilo silno potrebno preurediti, ker niso bile za šole pripravne, vse te knjige so bile pa predrage. Grof Stadion, ki ni upal, da bi bil zamogel po celem cesarstvu šolske bukke poboljšati, je tedaj le na Primorskem hotel svoj namen naglo doseči in se je hitro dela lotil. Odločil je 40,000 gold. iz braterske matice vladno zalogo šolskih bukev napraviti, z društvom avstrijanskiga Lloydja je pogodbo za tiskanje in vezanje teh bukev sklenul. Dunajske šolske bukke so naj prvi jezikoslovci in učitelji pregledali, katerih ni bilo, te so predstavili ali pa izvorno spisali, tiste

„male povesti“, ki so bile že 1844 za neprimerne spoznane, so zavergli. Občinam se je zapovedalo šolske bukke brez dobička prodajati in takim šolskim otrokam, ki so bili zares ubogi, jih clo podariti. Slovenske in ilirske bukke so bile natisnjene v sedajnem pravopisu, kteriga vsi Slaveni rabijo, ki z latinškimi čerkami pišejo, in vse se je zgodilo z porazumljenjem cerkve. Za talijanske bukke je posebno škof iz Parenze, za slovenske gorški škof in za ilirske škof iz Velje skerbela. Na podlagi načerta, kteriga je grof Stadion storil, so Talijani talijanske, Slovenci slovenske, Ilirci ilirske šolske bukke spisali, in na tako vižo so troje bukke na enaki podlagi vstale, ki so polne lepih predmetov. Zaloga zdaj obstoji iz 20 nemških, 24 talijanskih, 17 slovenskih in 17 ilirskih bukev razne sorte. Vse bukke so terdo v usnatem herbtu zvezane in cena teh bukev je zlo nizka, ker pride na eno polo le en krajcar. Prodaja jih terzaško mestno poglavarstvo. V petih letih se jih je 273,764 prodalo; natisnilo se jih je pa 530,000. Po raznih jezikih se je: 42,164 nemških, 163,697 talijanskih, 48,181 slovenskih in 19,722 ilirskih prodalo. V letu 1848 se je teh bukev naj manj prodalo, samo slovenskih skoraj ravno toliko. Naj več slovenskih in nemških bukev se je v letu 1850 prodalo, ilirskih in talijanskih pa v letu 1847. Naj Vsemogočni žlahtnimu grofu Stadionu dobrote, ktere je Primorcam storil, stotero poverne!

Kaj Avstrija posebno potrebuje?

I.

V poprejnih sostavkih smo dokazali, kaj de je prava avstrijanska domoljubnost, mislimo pa zdaj kratko omeniti, kako se v resnici, to je v djanju kaže. Preden pa na tako vprašanje odgovorimo, je treba se en malo ozreti, kako se obnašajo v Evropi dandanašni ljudje v političkih rečeh. Začnimo na Francoskim, ker od tod izvirajo že skoz več ko šestdeset let skoro vse prekucije evropskih dežel. — Ko je Ludovik Filip leta 1848 zadnji kralj Francozov kraljevi sedež zapustil, je v Parizu množica nezadovoljnih ljudi izklicala republiko, in Francozi, akoravno Parizijanam niso naročila dali kraljestvo v republiko spremeniti, dopolnjeno vstavo poterdijo, de bi tako strašno notrajno vojskovanje državljanov odvernili. — Republika je podoba vlade, v kteri vesoljnost državljanov veličanstvo vladanja svojim poslancam v roke da. Kjer je pa predsednik francozovske republike le za štir leta izvoljen, tedaj v letu 1852 od sedeža odstopiti mora, in po vstavi na novo ne sme izvoljen biti, se lahko prevede, kako se vse tistiga časa premembe boji. Pod tako vlado tedaj v tisti deželi zdaj clo malo miru in pokoja vživajo, ako se ravno od silne puntarije in vstaj iz tistih krajev nič ne sliši. Na Nemškim si poslanci nemških vlad pri zboru v Draždanah zlo prizadevajo nove postavbe prihodne nemške zveze vtemeljiti. Kakor se glasi, ste se avstrijanska in poruska vlada v poglavitnih zadevah zjediniile, in pravijo, de bo

naše cesarstvo z vsimi svojimi kronovinami razun laških dežel nemški zvezi pristopila. Tudi po Nemškim je sploh vse mirno, vlade so poprejne moči popolnoma deležne, ni prederzniga, ki bi se jim silno zoperstavil, vse le pazno čaka, kako se bo nova zveza na terdnejših postavah ko poprej k miru Evrope vtemeljila.

Iz Laškiga pišejo, de so ljudje šuma in hruma in prekucij preteklih let bolj in bolj siti, ker dobro previdijo, de le mirne leta, hude, deželi vsekane rane počasi celiti zamorejo. Hudovaljni podpihovavci, ktere poboljšati nobenimu ni dano, so v ptuje mesta pobegnili, se sicer zlo trudijo z sladkimi zapeljivimi besedami naslednike naberati, pa jim ne gre tako lahko od rok kakor poprej, po skušnji izučeno ljudstvo jim več na limance ne pada. — Skušnja je nar boljša šola. — Nar manj se je pa revolucija britanskiga kraljestva in ruskiga cesarstva dotaknila. Angličani so vstavne vlade ali konstitucije že več ko sto let navajeni, zvesto uboganje postavam je tam tako vko-reninjeno, de bi se nobeden ne postopil, z silo kaj doseči, in puntarii je naj ostrejši kazen odmerjena. — Na rusovskim je pa mogočna roka cesarja kakoršni premembi samoderžne vlade nepremagljiv zaderžik v bran postavila. — Vidimo tedaj, de po celi Evropi mir kraljuje, de je šum orožja povsod vtihnul, de iztrudene ljudstva nič tako ne vošijo, kakor vsekane rane celiti, in se hujim nevarnostim v bran vsaki revoluciji ali silni premembi skerbno ogibati. Morebiti ni bilo nikoli, kar svet stoji, vojskovanje med državami, to je njenimi vladami manj dozdevno kakor dandanašnje. — V izgled tega opomnimo, kar se je jeseni lanskiga leta prigodilo. Naša vlada je poruski že tako serdito nasproti stala, de smo vsaki dan pričakovali slišati: vojska je napovedana. Tu in tam so že meče brusili in puške basali, prav po junaško so naši vojšaki pod zastave hiteli. Nas je pa neprenehama sladki up zibal, de bo božja previdnost tako neizrekljivo hudo nevarnost odvernila. Neprevidama nam veseli glas na ušesa pride, de si obe vladi prav prijazno roke podaste in orožja šum drugih nasledkov ni imel, kakor skazati celimu svetu, kako zvesto, urno in netrudno je straža naših vojšakov poklicu svitliga cesarja vbo-gala. Prepričani smo in z nami gotovo skušeni politiški možje, de tako kmalo mi ne bomo vojske med vladami doživeli, kakor nekteri čakajo, ali morebiti — vošijo.

Strašno je zaveršalo serdito morje revolucije, de zvezd je prigromelo, one so bile otamnjene, pa vonder ne pogoltnjene, in zdaj očitno spoznajo, de imajo v njej nar strahovitnejšiga sovražnika, ako ji povsod nana-glama glave ne zatrejo. Ljudstva in vlade so se iz triletnih prigodb clo veliko naučile. — Ljudstva namreč sploh razumejo, de zapeljivim besedam novih prerokov od enakosti, prostosti, bratoljubja in edinosti ni koristno ušesa odpirati, de malokrat iz presiljene politiške premembe kaka stanovitna sreča izrase, de je bolj kako breme nositi, komur se popolnoma ogniti na svetu nikdar ni dano, kakor pod težkim jarmam reve dolgo časa zdihovati. — Vlade je pa tudi huda skušnja učila, kakšne žalostne nasledke vsaka zmota rodi, de le dobro prevdarjene, potler pa stanovitno obvarvane in vpeljane vstave vlado na terdno skalo postavijo, ktere šumeči valovi revolucije podkopati ne zamorejo. Skerbno čujejo v pravi blagor vesolniga ljudstva, ne samo v prid posamesnih stanov ali clo oseb. Ker je, kakor smo skazali, mir v Evropi, kolikor je kratkemu pregledu človeka mogoče previditi, v dolgi čas zagotovljen, bi vunder mislili, de bo zdaj naša Avstrija po hudi revii sladkiga sadja pokoja okusila. Oznanili smo kako ime-

nitno mogočno roko čez polivico Evrope derži, kako slavno je ime našiga svitliga cesarja, kako spoštovana umnost, previdnost in pravičnost ministerstva, zvesta serčnost avstrijske armade. Menili bi, de bodo mnogi rodi po vstavi 4. sušca 1849 terdno zvezani v eno državo vunder enkrat prevdarli, de le edinstvo moč rodi, in de le iz moči izvirajo, imenitnost, svojostojnost, bogastvo in sreča vsih. Od zvnajnih sovražnikov naši državi nobena nevarnost ne žuga, ker kakor smo skazali, se clo dolgo nobeniga vojskovanja bati ni, in ako nam ga tudi kaka vlada ponudi — naši vojšaki bi gotovo nove viteške vence si spletali. — Ali račun notrajnih zadev ni tako jasen, kakor bi se marsikterimu zdelo. Sicer si nikjer nič ne glasi od punta ali vstaj, povsod mir kraljuje, pa, žalostno nam je to oznaniti, skoro bolj mir zavolj hudih kazen, ki so nepokojnim vžugane, ko mir ki bi izviral iz radovaljne pametne previdnosti. Taki mir naj dopade samoderžni vladi, ktera od podložnikov pokornost tirja, in vprašanju zakaj? ne odgovori besede, naši vstavni avstrijski vladi samo zavolj straha izvirajoča pokornost clo malo zadosti. — Kaj bi hišni gospodar rekel, ako bi njegova družina dano povelje le takrat dopolnila, kadar jo z hudim djanjem v opravilo sili, kako bi si pomagal, če bi moral polovico svojih ljudi z orožjem obdati, de bi nevoljnim, kadar delajo, na strani stali. Dokler državljeni do globočine serca niso prepričani, de je perva dolžnost vsaciga postavi zavolj postave pokoren biti, dokler oslepljena svojojubnost vesolni domovini dobrovoljno nič v dar prinesti noče — vstavna ali konstitucionelska vlada ostane prazna beseda, votli glas, in se pritožiti ne smemo, de clo malo sladkosti zavolj premembe našiga vladanja okusimo, grenkosti pa prav dosti. V sledečim sostavku bomo v kratkim omenili, kakšno obnašanje vlada po pravici od nas tirja, ako hočemo tako dolgo željenih dobrot deležni postati. Melcer.

(Dalje sledi.)

V spomin 4. sušca 1849.

Vsaki človek obletnico tistiga časa, ko je prvič božjiga sonca luč zagledal, slovesno obhaja, zdi se mu, kakor de bi bil storil novo stopinjo proti meji, ktero je božja previdnost človeškemu življenju od vekomej postavila. Tode kako kratki čas nam je dostikrat na tem svetu za življenje odločen, danas zdrav nam boš morebiti že jutro na mertvaškim pertu trohljivost našiga djanja prerokval. Vesolnost ljudi, vladi kake države podverženih, pa ne umre, zginejo eni, pridejo drugi, tako se v teku mnogih let človeški rod ponovi — država ostane. — Vunder tukaj pod našim soncam večno stanovitniga in obstoječiga najtini. Zgodbe povedo, kako so se države vtemljile, dokler so po dokončanem teku kakih stoletij v razvaline razpadle. Če je tedaj rojstva god osebujuimu važen in imeniten, koliko bolj rojstva god cesarstva. Današni Rimci vsako letoslovesno obhajajo dan eden in dvajsetiga maliga travna v spomin tistiga dneva, ko so njih očetji zidanje mesta Rima dokončali. Nam se pa spodobi dneva rojstva naše avstrijske države ne pozabiti, to je 4. sušca 1849. Morebiti se bo kdo posmehovaje oglasil: „ali je tedaj naše cesarstvo tako mlado, de več ko dve leti ne šteje“. — Dobro vemo in z nami vsi zgodovine učeni možje, de knezi habsburško-avstrijskiga roda že več ko šest sto let v Evropi slovijo, skazali smo v poprejnem sostavku, kako je naše cesarstvo od maliga začetka do zdajne imenitosti in slave doraslo, vunder terdimo, de je 4. sušec 1849 dan rojstva naše avstrijske države. Kar je poslancam državniga zbora na Dunaju in

v Kromerizu nemogoče bilo, namreč zedinjeno nerazvezljivo in svobodno Avstrijo vtemeljiti, se je zgodilo po besedi njegoviga veličanstva našiga svitliga cesarja Franca Jožefa I. — Če je kdo imenitosti tistiga dneva tako hitro pozabil, naj prevdari v kakihokolj-šinah smo živeli o začetku letu 1849. Zvnajne razmere se niso bile proste vsake nevarnosti. Akoravno je slavni vitez grof Radecky kralja Alberta premagal, se je ta vunder k novimu vojskovanju pripravljaj, in v zvijačah dobro umetna stranka vsih evropskih razdeljivcov mu je v pomoč hitela. Benetke se terdovratno in ošabno branijo cesarstvu se pridružiti. V Frankobrodu se z vsimi močmi poganjajo Avstrijo iz nemškiga izriniti, jo razdeliti in na nje razvalini nemško cesarstvo vstvariti. Pri tej priložnosti ne pozabi ogerska puntarija grozovitne glave vzdigniti v strah in sužnost domoljubnih Avstrijancov. Tako imenovani prvi občni avstrijski zbor v Kromerizu se je malo pripravniga skazal imenitnemu poklicu zadostiti. Zdaj napoči zor 4. sušca 1849 in oznani iz lastniga cesarskiga nagona dano vstavo vesolni Avstrii. Kar je mili Ferdinand I. sušca 1848 z cesarsko besedo obljubil, je svitli cesar Franc Jožef I. zvestim Avstrijancam v dar prinesel. Hvala in Slava njemu na vekomaj, hvala pa tudi tačasnim ministram, domoljubnim, razsvitljenim in serčnim možem: Švarencberg, Stadion, Kraus, Bach, Kordon, Bruck, Thinfeld, Kulmer. Od vnuka do vnuka bodo imena mož slovele, ki so tako vitezno v sredi serditih zvnunajnih in znotrajnih sovražnikov zastavo samostojne in nerazdeljive Avstrije dvignili. Oni so neprestrašeni od hudih viharjev prekucije v zaupanju zvestim ljudstvam Avstrije imenitne besede izrekli: Puntarii se mora konec storiti. Naša dolžnost pa je tej zastavi zvesto nasledovati, ona je luč v tamnici, ona je vir srečne prihodnosti, ona naj stoji naši svobodi terdna bramba valovam prekucije nasproti. Hvala in slava cesarskimu darivcu! Melcer.

Austrijsko cesarstvo.

Koroško.

Te dni je prišel od visokega ministerstva uka in bogočastja ukaz, da je slovenski jezik za vse rojene Slovence na Celjovskem gimnazii zapovedan predmet, vsi slovenski učenci morajo slovenski nauk poslušati in se slovensko učiti. Slava vis. ministerstvu in koroškemu g. poglavarju!

Avstrijska.

Sklenilo se je na Dunaju rusinsko-katolski seminar napraviti, ki bo že prihodnje leto v življenje stopil.

* General Urban, ki je na svojo roko, brez da bi bil popred vojak, precej velik vojaški oddelk v Karpatih zoper Madjare nabral in se tako terdno deržal, je za brigadirja na Dunaju izvoljen. Vlada mu je ponudila za stroške 80,000 gold, povračila, kterih pa ni hotel vzeti.

* Iz čistiga doneska na slavenskem balu na Dunaju se bo obrnilo 400 gold. za nakupljenje srečk na korist zavodov za nemočne vojake, 300 gold. za narodno igrališče v Pragi, 100 gold. za pogorele Krakovčane, 100 gld. za slovenske prostonarodne knjige, 100 gold. za matico slovaško.

Horvaška.

27. februarja je bil v Zagrebu glavni zbor matice ilirske pod predsedništvom dozdašnjiga namestnika predsednika, gospoda korarja Vukoviča. Matica se je po drugih postavah osnovala, in novi odborniki so bili zvoljeni, namreč: za predsednika gosp. Ambroz Vranicany; v slovstveni odbor: gg. deželni arhivar Ivan

Kukuljević (je tudi namestnik predsednika,) pravdosrednik Bogović; stotnik Preradović; začasni general-prokurator Ivan Mazuranić; profesor bogoslovja dr. Iljašević; bivši vrednik „Slavenskoga Juga“ Bogoslav Šulek; poprejšnji tajnik matice, Stanko Vraz, — vsi so pisatelji. — Denarstveni odbor: gospodje, kupec Naum Mallin, tudi namestnik predsednika; pravdosrednik Žerjavić; finančni svetovavec Stanislavljević; kupec Krešić; pravdosrednik Verbančić; kupec Pavel Hac; kupec Cernadak. Denarničar: tajnik narodniga muzeuma Dragotin Rakovec.

Dalmacia.

Novice pravijo, da je Kavaš paša 19. t. m. v Spalato prišel in da se bo v Zader podal. Turške gosposke se zlo trudijo, ga v pest dobiti; Agi Ahmed Makšić je prišel v Vergorac in je v imenu Seraskiera 1000 cekinov, dva konja in poslavljenje tistimu obljubil, ki ga bo ujel, tudi Skenderbeg je 1000 tolarjev zanj obljubil. — 15. febr. je prestopilo 300 turških konjkov avstrijsko mejo na strani Vergoraca, ki so begune podili. Ko so Avstrijance zagledali, so se ustavili. Avstrijski vojak ki je vidil, de hoče turšk vojak pastirja zagrabit, mu je puško vzel. Turk se umakne, drugi njegovi tovarši pa na Avstrijance ustrelje. Ravno to store potem tudi Avstrijanci in eniga Turka ranijo. Poveljnik turških vojakov se je izrekel, de se je to po nevedoma zgodilo, ker so hotli le vstajnike preganjati.

Galicia.

Rusinska matica je v letu 1849 berilo za ljudske šole v 10,000 iztisih izdala, čez pol drugo leto so bili že vsi iztisi prodani in zdaj se bo to berilo vnovič v 20,000 iztisih natisnulo.

Tuje dežele.

Bosna.

Iz bosniške meje se piše v „Agr. Ztg.“ 19. februarja:

Vstajnikom v Bosni se nič kaj noče potpospešiti, in zdi se, de bo gibanje Krajncov kmalo potlačeno. Ze 10 dni je, kar so se iz Bihaća napotili, in vendar so še le v Pridoru in Petrovacu. Iz Posavine in Banjaluke, od kterih krajev so vstajniki za gotovo mislili, da bodo prebivavci vstali, se je zvedilo, da zdaj ondi na vstajo ni misliti. Toraj stoje vstajnike iz Krajne edini Omer pašatu nasproti. Zjediniti se pač ne bodo mogli in bodo na tako vižo zmagani. Pogum jim je že upadel. Omer paša je v Travniku.

* Seraskier Omer paša je 15. februarja v Sarajevem veliko gostijo napravil, h kteri je povabil vezirja, perve veljake mesta, c. k. general konsula in vladika Sarajevskega. Tudi sta bila med gosti Rustem beg, sin, in Arif beg, vnuk vezirja iz Hercegovine. Gostija je bila po evropski nravi napravljena, posoda je bila sreberna. Potem ko Omer paša avstrijskemu cesarju zdravico napije, stori ravno to gospod general konsul Atanaskovič na zdravje turškiga cara. Zlo so se drugi dan čudili ljudje, ko ukaže Omer paša Rustem in Arif begu znamenja generala in polkovnika vzeti in ju zapreti. Tudi mostarskiga vezirja je Muhamed Skenderbeg na povelje Seraskiera v Mostaru ujel.

Omer paša je spet tri pešne čete skoz Konjico v Mostar poslal in se sam 17. februarja zjutraj tje podal. Ostale so v Sarajevem tri čete pod poveljstvom Ibrahim pašata; govori se pa povsod, de bo tudi kmalo Sarajevo zapustil in se za Omer pašatam podal, in sicer ko bodo ostale bolnišnice v Travnik preselili, kamor se bo tudi Hairedin paša podal.

Da so Turki zlo osupnili, ker so mogočniga

vezirja Hercegovine zaperli, se lahko mislite. On je bil vedno glava vstaje vsakiga punta v Krajni in Hercegovini. Dežela, katero je on vladal, bo blagoslovila dan njegoviga pada.

Gerski škof iz Mostara je prišel v Sarajevo, se Omer pašatu poklonit. Seraskier ga pa malo obrajta. Vezir Hairedin paša ga celo k sebi ni pustil, ker ta dušni pastir njemu izročeno čedo veliko huje vlada, kakor bi kak Turk zamogel. 17. t. m. so vstajnike, ktere so pri Hankuli ujeli iz Mostara oklenjene skoz Serbsko v Carigrad poslali.

Bulgarska.

„Vojvodjanka“ prinese važen dopis iz Bulgarskiga, ki natanjko razjasni sedajno stanje na Bulgarskem; glasi se takole:

Ko so se leta 1848 Francozi, Taljanti in drugi narodi z orožjem v roci zoper svoje vladarje dvignuli, tirjuje svobodo in vstavo; ko se je le krič po svobodi v sosedstvu turškiga carstva čul, takrat bulgarski narodni mislil se zoper svojiga cara Sultana Abdul-Medžida dvignuti, temuč je vse dobro pričakoval od njega, da mu bo on, zvedši krivice, ktere se toliko stoletij zvestimu narodu gode od trinogov, breme polajšal. In zares je car v tej zadevi naredbe izdal, po kterih je bilo krivično in nečloveško ravnanje vradnikam zadržano; pa teh naredb niso skoraj nikjer vradniki naznanili in še to le za začasno izrekli, in to so storili le tisti vradniki, kteri so še kako iskro človečnosti v sercu ohranili, ki duh današnjega veka koliko toliko razumejo. Tako leta 1850 bulgarski narod, živeči v okrožju Vidinskem, Belgraškem in Lomskem ni več mogel muk in stiskanja od svojih mučiteljev in carskih protivnikov terpeti, toraj se dvigne in gre k videnskemu pašatu neorožen, in ga prosi, da bi ga stiskavcov rešil. Turci vidivši to, napadejo neorožen narod in 4—5000 ljudi pobijejo. Ko to car zve, pošlje naglo Ali-Riza pašata v Vidin, da on to preiše in narodu zagotovi, da bodo njegove želje uslišane in izpoljene. Takrat tudi narodu reče, da naj nekoliko mož iz svoje srede zbere, v ktere zaupanje stavi, in jih caru pošlje, da mu oni svoje tožbe naznanijo. Ti poslanci se podajo v Carigrad in, kakor sim že naznanil, so tudi že nazaj prišli, kak odgovor se od cara dobila, tega ne vem, toliko samo smem svetu javiti, da se še dandanašni tako hudo na Bulgarskem godi in sicer ne samo od Turkov, ampak tudi od samih kristjanskih zastopnikov, ki bi imeli po besedi Kristovi: „Dober pastir da svoje življenje za svoje ovce“ vse drugači ravnati. Oni narod še bolj stiskajo in derejo kakor sami Turci. Tako sim sam vidil z lastnimi očmi brezbožno ravnanje arhipastira Sofijskiga, ko sim po Bulgarskem potoval; je sledeče: Mitropolit Sofijski, g. Tajsie, kteriga je narod zavolj njegoviga nečloveškiga ravnanja 1837 izteral, in namesti njegoga od carigradskiga patriarhata g. Meletija dobil, pride z pomočjo nekterih njegovih prijatlov in njemu ravnorodnih trinogov leta 1847 spet za mitropolita v Sofijo. On sam zapove narodu neko milovšnjo odrajtovati, tako, da mora vsak mestnjani za eno glavo en groš na leto plačati, in seljanam je naložil na enoselo po 400, po 500 in po 600 grošev. In to milovšnjo skupej spraviti, je poslal po selih srejsne pandure, da jo oni poberejo. Kdor nemore plačati, mora svoje stvari prodati, in ako ne skupi toliko, da bi zamogel vse plačati, ga ti panduri kakor in dokler se jim poljubi pretepajo in potem v ječo zaprejo. Tako se prigodi, da pridem na poti na Bulgarskem, ko hodim v teh krajih, pred metropolitno poslopje, kjer vidim veliko množico zbrano in pogledam, kaj da se godi? In zares je bilo kaj viditi!! Prišli so seljani iz sela Suhadola

in so prinesli polovico milovšnje, katero jim je g. Pajsie naložil, in prosijo ga, da bi jih hotel za drugo polovico počakati; on pa jim odgovori: poberite se od mene, jez se v to reč ne mešam; to je opravilo bujukbaša, na kar mu ti zavernejo, da so bili pri njem, pa jih je on pretepal in sem poslal denarje odrajtati. Kaj da so potem siromaki počeli, tega ne vem, samo toliko sim potem zvedel, da so prišli zavolj stiskanja Sofijskiga metropolita na be-raško palico. Sel, ki so pod Sofijskim metropolitom, je čez 450, in če bi v vsakem le 400 grošev metropolit nabral, znese to 180,000 grošev milovšnje!! In to je brez teh, ki stnujejo v mestih, kjer se plača od glave groš. Tedaj naj bere svet in vidi, pod kakim imenom in na kaki način je g. Pajsie zmislil narod stiskati. Se še kje na svetu taka milovšnja plačuje — in na tak način!! Kdaj se je še z buzdovanom milovšnja pobirala? Zares mora arhipastir Sofijski velik in blagoroden namen imeti. On svoj blagorodni žep napolnuje, da bo mogel, ako bi se zanj spet leto 1837 povernulo, blagorodno po Carigradu galantirati. *) Bratje Slaveni in celi izobraženi svet! to je teško, več se ne more, ne more terpeti. Da bi le od tega naš premilostljivi sultan zvedil; mar nima žive duše, ki bi mu to povedala, da bi se na enake narodne trinoge ozerl in njih ravnanje ustavil. V brezčloveškem ravnanju arhipastira Pajsie posebno mestni hodža-baša, Adži Mano podpera, ki ne ve nič od Boga, nič od duše. Si mar zato v Adži Mano! — da te pred celim svetom vprašam — si zato grob Krista odrešenika obiskal, da zlo svojimu narodu, svojim bratom delaš? Te je mar zato mesto za svojiga poglavarja zbralo? Ti je zato narod zaupal, da ga golufuješ?

Čujte vi trinogi in kervopivci naroda! kar je krivično, mora razpasti, dobro pa se mora obdržati, en del ne more nad celoto vladati, temuč celo naj z delmi vlada. Narodna in pravična osveta vas čaka, ura neprenehoma teče, in prišel bo čas, ko se bo serd naroda izlil na vas in na vašo čedo.

Rusovska.

Ruski zgodovinarji se zdaj pečajo z tisučletnim godam vstanovitve ruske deržave. Gospod Kunit, ud akademije in vrednik zbirk ruske zgodovine je leta 1850 na to zgodovinsko-jezikoslovno društvo opomnil in pristavil, da bi bilo koristno in potrebno, slovesni spomin napraviti v letu 1852. Akademija znanstev se je temu predlogu pridružila.

Francoska.

Iz Pariza se piše, de je Mazzini še vedno v Genfu, kjer prostovoljce nabera, kterih ima že 500. Ti ljudje bodo plačani in njemu podverženi.

Francoska vlada je zvedila, da je Garibaldi iz Amerike nazaj prišel, da je na skrivnem na Sicilijansko zemljo stopil, kjer se bo ravno takrat, kakor v Neaplu in Genui vstaja unela.

Ljubljanski novičar.

Afrikanski misjonar, dr. Knobler želi 12—14 duhovnov saboj v Kartum vzeti. Kdor želi z general-vikarjem iti, naj se kmalo pri njem na Dunaju, kjer bo še kake tedne ostal, v avguštinskem samostanu oglasi in pogovori. Pravijo, da se je že nekaj duhovnov prinjem oglasilo.

*) Temu se je toliko manj čuditi, ker vemo, da so v tih krajih duhovske službe na prodaj, ki so silno drage, in da jo tisti dobi, ki naj več plača; trinog pa, se ve da, zamore, ako ima, naj več dati, ker ne ga gane nesreča drugih, on je vesel, da le svoje mavhe napolne. C.

LEPOZNANSKI LIST.

Bran in pogin Japodov.

Spisal Jan. T. d. a.

7. Reka in jez.

Šumi valovje bistro tam
In dere skozi tabor med gorama.
Iz ene vode pije vrag s prijatlam.
Prijatelj pije si krepotnost novo
Sovražnik divji pije strup zavida
In stavlja prostimu valovju graje.

„Stoji na zidu množica.
Oj vraže ti hudobni, bes te končaj!
Zaverli bodo bogi te visave,
Podrobili čertovi te globine,
Ki daše zemlji naši potok bistri,
Ki odpeljavaš ga od zida tega.“

„Nemočni bogi vaši so,
Ne daste nam Metula, ga končamo.
Le urno verzite raz zida kopje,
Drugač sušila vas bo žeja vroča.
Vam bodo mile deteta pomerle,
Na zemljo cepale vam deve ljube.“

„Ne bo predano mesto vam,
Ne bo nas zgrudila tud žeja huda.
Rešitelji nam bodo bogi močni
In kopje ostro u desnici moški.
Hranili bodemo si deco milo,
Zavetje terdno dali devi ljubi.“

Šumi, verši groziven val
In peni serdi se ob jezu divje,
So raven vodotoč mu bogi dali
In nagel tek v Metulo med gorama.
Pa dreti bilo ni mu v desno, v levo,
Ne plati vode čiste za gorama.

Verši, kupi groziven val,
In mrak zakriva vruga in prijatla
In skriva oku vruga jezno reko.
In reka vdarja v jeze od devete
In maje jeze terdne od enajste
In zruši jeze terdne ob dvanajsti.

Šumi, šumi valovje tam
In dere teka prostiga v Metulo
Skoz tabor tje naravnost med gorama.

Solze.

Človeški rod tare skala žalosti. Človek za človekam omaga in umre. Le eden se diha in brez dvombe se zgrudi tudi on do jutri. V serce zaboli Peruna, pogin svojih stvari vidi.

On pošlje vilo Udanost k ostalimu človeku. Vila se dotakne z nevidno roko skale žalosti, ki se zdajci v vodo spremeni in odteče. Iz človeškiga oka lijo perve solze in serce je olajšano.

Perun slabi naravi opomore. On da človeku vedno tovaršico Udanost. Mu leži težek kamen na sercu, ga premeni ona v olajšavne solze in lagljeje dihajo persi. T. d. a.

Slovstvo in umetnost.

Na Dunaju mislijo za naše cesarstvo zlo imenitno delo začeti delati, namreč slovník vsih desetih jezikov, ki se na Avstrijskem govore in sicer tako, da bi se jezik z jezikom primerjal.

Odgovorni vrednik: *Dragotin Melcer.* — Založnik in tiskar *Jožef Blaznik.*

Vradni list št. 6. k ljubljanskim časniku.

št. 956.

Razglas

(22.) 3

Visoko c. k. ministerstvo denarstva je z razpisom od 18. pretečeniga mesca št. 18431/d m. zaprosenju tukajšnega mestniga odbora, da bi se pretergani denarski listki po 6 in 10 krajcarjev preklicali in za nove zamenjali, kakor tudi, da bi se nerabljeni za nove denarske listke tajiste baže zamenjali, zadostiti za dobro spoznalo.

Obrok za zameno preterganih denarskih listkov po 6 in 10 kr. se s tem po zaukazu vis. denarstviniga ministerstva do konca Sušca t. l. s tem pristavkam odlóci, da se potem, ko ta čas preteče, pretergani listki pri nobeni javni denarnici ne v plačilo jemati ne za nove zamenjevati ne bodo smeli.

To se da sploh na znanje in opomni, da se bodo za zdaj samo pri c. k. deželni glavni denarnici zamenjevali.

Od c. k. davkniga vodstva za krajnsko kronovino v Ljubljani 4. Februarja 1851.

(28.)

O k l i c

1

nekdajnim podložnikom Krupelske, Podberske in pusto Gradcke Grajsine se da na znanje, da je visoko c. k. ministerstvo po ukazu od 9. velikiga serpana in 29. kimovca 1850 zapovedalo, da se imajo Grajsinam vsi urbarski dolgovi, ktere so jim njih nekdanji podložniki noter do konca leta 1847 dolžni ostali, z lepo poplačati, scer se bojo s tožbo iztirjali. Gori imenovana ukaza visokiga c. k. ministerstva lahko sam bere, ker sta bila že davno po. deržavnim zakoniku in vladnim listu CIX. in CXXIX. številka 326 in 369, vsakimu na znanje dana.

Ako bi se primerilo, da bilo treba poprej imenovane davkine dolgove s tožbo tirjati, bi se znalo zgoditi, da bo marsikteri toženec za pravdne stroške (unkostinge) mogel več plačati, kakor dolg znese. De tedaj kdo v škodo ne pride; se s tem oklicam vsim tistim na znanje da, ki so Krupeski, Podberski, in pusto Gradcki Grajsini v denarjih ali naturnih urbarskih davsinah, na desetini ali na kaki drugi davsinu do konca leta 1847, na prepisih pa do 7. kimovca 1848 kaj dolžni ostali, de naj te dolgove gotovo do 15. maliga travna leta 1851 oskerbnitva Krupelske, Podberske in pusto Gradcke grajsine odrajtajo, scer bo k temu plačilu vsaki dolžnik s tožbo primoran.

Oskerbnitva Krupelske Podberske in pusto Gradcke Grajsine.

V Krupi dan 20. svečana 1851.

št. 467.

O z n a n i l o.

(27.) 2

S pervim marcam t. l. se bo v Mokronogu na Dolenskem c. k. poštna ekspedicia napravila.

Ta poštna ekspedicia, ki se bo zvezala s Trebnim po vsakdanjim pešnem potu, se bo pečala z priskerbovanjem pisem in voznjo-poštnih poslatev s poslednjimi do treh liber.

Izročivni okrog te poštna ekspedici store naslednje soseske:

Bačje, Bristrica, Borje, Brezovica, Brinje, Bruna vas, Cikava, Cirknik (veliko), Cirknik (mali) Čelevec, oboje Češnice, Čuznja vas, Debene, Dereči verh, Dobrava, Dobruška vas, Dol, Dolenja vas, Draga, Družce, Dule (gorenje), Dule (dolenje), Dule, Gaberjele, Gabernik, Glinek, oboje Gorenje vasi, Goriška gora, Goriška vas, Hom, Hrastovca, Hrasno, Hrastujje, Hude Ravne, Jelendol, Jelenje doljenje, Jelševce, Jeperjek, Jesenice gorenje, Jesenice doljenje, Kal, Kamne, Kaplja vas, Kersini verh, Klenovik, Kostajnovca, Križni verh, Log, Laknic gorenji, Laknic doljenji, Laknic srednji, Mačkovec, Maline, Malkovic, Martinja vas, Medvedjek, Mirna vas, Mladatiče gorenje, Mladatiče doljenje, Mokronog, Mokronog gorenje, Muste, Okrog, Oresje, Ornuška vas, Osrečje, Ostrožnik, Otavnik, Pavla vas, Pijavce, Podthurn, Poljane, Polje, Prelezje, Prevolje, Pugled, Radgonca, Radna vas, Radulja, Rakovnik, Ravne, Ravnek, Ribjek, Roje, Roženperg, Segonje, Sela, Sela, Selce, Škerljevo, Skove, Skrovnik, Slanči verh, Slavna, Slepšek, Stara vas, Statenperg, Stopno, Straža, Stermec veliki, Sveti križ, Sveti verh, Sviusko, Šentmarjeta, Šentrupert, Škocjan, Telče, Tersina, Terstenik, Teržiše, Trebelno, oboje Verh, Ver-

hek, Vince in Osredek, Vitna vas, Vodalje, Vučka, Zabukuje zgornje, Zabukuje srednje, Zabukuje dolnje, Zagojsd, Zagrad, Zalog, Zaloka, Zavinec, Zbure, Zjoganje.

Kar se s tem sploh na znanje da.

C. k. poštno vodstvo

v Ljubljani 14. februarja 1851.

št. 243.

O z n a n i l o.

(25.) 2

S kterim se v pristavku h konkurznimu razpisu od 25. pr. m. št. 243 pod časopisno številko 30. za službo babice v fari Lustalu naznani, de letna plača ne znese petdeset, ampak pet in dvajset goldinarjev.

C. k. kantonsko poglavarstvo

v Kamniku 8. februarja 1851.

št. 379.

O z n a n i l o.

(26.) 2

V Šent-Jernej na Dolenskem se bo 1. marca poštna ekspedicia vstanovila. Pečala se se bo do vstanovitne voznje pošte med Novim mestam in Kostanjeveo samo z pismi in časopisi, v zvezi bo stala po jezdnihi potih med Novim mestam in Zagrebam.

Kar se s tem sploh naznani.

C. k. poštno vodstvo v Ljubljani

8. februarja 1850.

Hoffmann s. r.

(29.)

Z a p i s

kazenskih obravnav pri c. k. poroti v Celju mesca Sušca 1851.

Versta	Dan porotne seje	Ime in stanovališče zatoženiga	Hudodelstvo	štev. prič	Deržavni pravdnik	Zagovornik
1	Sušca 3. in 4.	Marija Lavanc iz Gamz pri Marburgi	goljulijska	17	g. Dr. Herman Mulej	g. dr. Matija Foregger
2	5. in 6.	Anton Lupinek iz Studenic	uboj	9	g. Janez Teisinger	g. Alojz Pesarič
3	7. in 8.	Jožef Sluga, z primkam Slugič iz Hochgrossnitz	roparski umor	16	g. dr. Herman Mulej	g. dr. Matija Foregger
4	10.	Jur Prasnik iz Ješene pri Račah	tatvina	6	"	"
5	11. in 12.	Marija Weber iz Konjic	umor otroka	10	g. Franc Maurer	g. Jožef Drenik
6	13. in 14.	Ignac Sluga z primkom Galič iz Zabukoveca	uboj	16	"	g. Alojz Pesarič
7	15.	Blaže Župeuc Miha Župeuc Jakob Juvančič Anton Šibert	javna prosilnost po §. 72 k. p. l. d.	7	g. Anton Pajmann	g. dr. Matija Foregger
		iz Lokev				
8	17. in 18.	Juri Zupanc iz Grajske vasi	uboj	8	g. dr. Teisinger	"
9	20.	Blaže Standegger Pavle Standegger	javna prosilnost po §. 72 k. p. l. d.	6	g. Anton Pajmann	g. Alojz Pesarič
		iz Gösting				

Pazka. Tudi se bodo obravnavali pri tej porotni seji še drugi predmeti, pri kterih bo odkazni izrek do 3. Sušca t. l. pravno veljavnost zadobil.

V Celji 26. Svečana 1851.

Predsednik c. k. porote
Acula.